

BRAČNI DRUG KAO REDOVNI ZAKONSKI NASLEDNIK
(nastavak iz prethodnog broja Zbornika)

II NASLEDNOPRAVNI POLOŽAJ BRAČNOG DRUGA U DRUGOM
ZAKONSKOM NASLEDNOM REDU

1. Konkurišuća lica

Po našem pravu bračni drug ne može biti jedini naslednik prvog naslednog reda, već u nedostatku potomaka ostavioca prelazi u drugi nasledni red i konkuriše na nasleđe sa ostaviočevim srodnicima druge parantele bez ograničenja. Odstupanje od ovog pravila moguće je samo po Zakonu o nasleđivanju SR Makedonije čl. 135 st. 6 i po Zakonu o nasleđivanju SAP Vojvodine čl. 132, st. 6, pod uslovom da se nasleđa određnu potomci ostavioca, njegovi usvojenici i njihovi potomci. U tom slučaju, bračni drug ostavioca nasleđuje celu zaostavštinu kao jedini naslednik prvog reda.

Postavlja se pitanje da li zakonodavac ima dovoljno opravdanja što određuje da bračnom drugu konkurišu na nasleđe ostaviočevi srodnici drugog kolena bez ograničenja prava predstavljanja. Još kod predloga Zakona o nasleđivanju iz 1955. godine, pojavilo se mišljenje da bi trebalo u pojedinim parantelama, koje dolaze u obzir za nasleđivanje, isključiti iz nasleđa određene srodnike. Tako se htelo u drugom naslednom redu ograničiti krug naslednika na nećake i nećakinje ostavioca, a u trećem naslednom redu na dede i babe, odnosno na decu i unučad dede i babe. Međutim, kasnije se od toga odstupilo.¹⁾.

Ako u vreme donošenja saveznog Zakona o nasleđivanju iz 1955, nisu postojali uslovi za takvo određivanje naslednika oni sada postoje, s obzirom na promenu društveno ekonomске osnove našeg društva, i odnosi u porodicu koji su se do temelja izmenili, te slobodno možemo da kažemo da ih nasleđno pravo ne prati u dovoljnoj meri. Pri tome je od značaja činjenica da je naše društvo u dovoljnoj meri zahvatilo proces atomizacije porodice. Od mnogobrojnih ranijih članova porodice danas su to samo bračni drugovi i njihova deca i između njih u najvećoj meri postoji zajednica života, porodična solidarnost i uzajamno uvažavanje. Zato smatramo da bračni drug, po pravilu, treba da isključi iz nasleđa ostaviočeve srodnike druge parantele. Izuzetno, bračni drug delio bi zaostavštinu sa roditeljima i sa braćom i sestrama ostavioca po pravu predstavljanja, ukoliko su oni živeli u zajednici sa

¹⁾ A. Finžgar, cit. delo, str. 55, u tom smislu vidi i presudu Vrhovnog suda NR Srbije, Gž, 421/48, Narodni pravnik 1949, I, str. 40.

ostaviocem u momentu njegove smrti. Međutim, savezni, republički i pokrajinski propisi o nasleđivanju određuju pored bračnog druga i ostaviočeve srodnike druge parantele dokle ih god ima. Bračnom drugu konkuriše na nasleđe makar samo jedan ostaviočev srodnik druge parantele. Ukoliko nema srodnika druge parantele, ili ih ima a neće ili ne mogu da postanu naslednici ostaviočeve zaostavštine, onda bračni drug isključuje iz nasleđa srodnike ostaviočeve treće parantele.

2. Veličina naslednog dela

(1) Redovna (fiksna) deoba

Veličina naslednog dela bračnog druga kao naslednika prvog reda zavisi od broja prвostepenih potomaka i usvojenika ostavioca, odnosno od nosioca linija i zbog toga mu je u raznim slučajevima različita veličina naslednog dela.

Bračni drug u konkurenciji sa srodnicima druge parantele, po pravilu, dobija polovinu zaostavštine (fiksni deo), dok druga polovina pripada srodnicima (roditeljima u nedostatku njih braćama sestrama itd), bez obzira koliko ih u konkretnom slučaju bude bilo (čl. 13, SZN, čl. 12, CG, čl. 14, M, čl. 14, Sl, čl. 13, Sr, čl. 4, K, i čl. 14, V.). Na taj način veličina zakonskog naslednog dela bračnog druga fiksno je određena, tako da je za nasleđno pravo bračnog druga bez ikakvog značaja kako će se, na koliko delova, uz primenu prava predstavljanja i pripravštaja raspoređiti druga polovina zaostavštine. To je sve u pravilu, dok dok među njima ima jednog srodnika druge parantele, makar da samo jedan može i hoće da bude naslednik, bračnom drugu pripada polovina zaostavštine. Bračni drug dobija celu zaostavštinu tek onda kada su oba ostaviočeva roditelja umrla pre ostavioca, a nisu ostavili ni jednog potomka, ili ako su se oba roditelja odnosno njihovi potomci odrekli nasleđstva ili su nesposobni, nedostojni ili isključeni iz nasleđstva. To znači bračni drug isključuje iz nasleđa ostaviočeve srodnike treće parantele i dobija celu zaostavštinu kao jedini naslednik drugog naslednog reda.

(2) Povećanje i smanjenje naslednog dela

Bračni drug (bilo muž ili žena), nasleđujući polovinu zaostavštine u drugom naslednom redu, može doći u gori imovinski položaj nego što je bio za vreme trajanja braka, naročito ako je ostavilac eventualno obezbeđivao najveći deo sredstava za zajednički život, što je kod nas još uvek često slučaj ako se kao ostavilacjavlja muž a žena kao naslednik. Pri tome, polovina zaostavštine ne bi bila dovoljna preživelom bračnom drugu da nastavi jedan normalan i pristojan život. S druge strane roditelji ostavioca nasleđuju polovinu zaostavštine u konkurenciji sa bračnim drugom takođe mogu doći u gori imovinski položaj, naročito ako ih je ostavilac izdržavao ili bar u izvesnoj meri pomagao. Imajući sve ovo u vidu naše pravo je predviđelo mogućnost povećanje

naslednog dela bračnog druga na račun dela koji bi trebao da pripadne konkurišućim srodnicima druge parantele, pa čak da bračni drug dobije i celu zaostavštinu. Dok smanjenje naslednog dela bračnog druga može ići samo u korist roditelja i to dote da i oni mogu dobiti celu zaostavštinu ostavioca uz potpuno isključenje bračnog druga iz nasledstva. Na taj način se u pojedinim slučajevima otklanjaju vrlo negativne posledice koje nastaju u vezi sa smrću ostavioca u odnosu na imovinsku situaciju bračnog druga odnosno roditelja ostavioca.

Savezni Zakon o nasleđivanju i novi republički i pokrajinski zakoni o nasleđivanju drže se principa uzajamnosti u pogledu povećanja odnosno smanjenja naslednog dela bračnog druga i roditelja ostavioca kao rodonačelnika drugog naslednog reda, a ne između bračnog druga i pobočnih srodnika druge parantele, pošto oni ne mogu tražiti smanjenje naslednog dela bračnog druga, dok bračni drug to može činiti u odnosu na njihov nasledni deo. Dakle, u drugom naslednom redu postoje dve situacije u kojima bračni drug ne bi nasledio polovinu zaostavštine, već više ili manje od polovine, odnosno da dobije celu ili da ne dobije ništa iz zaostavštine.

a) Povećanje naslednog dela

Premda propisima čl. 28 SZN, čl. 23 BiH, čl. 23 CG, čl. 25 M, čl. 23 Sl, čl. 23 Sr, čl. 18 K, i čl. 24 V. dolazi do povećanja naslednog dela bračnog druga pod određenim uslovima. Uslovi za nastupanje ove mogućnosti jednaki su u saveznom i republičkim i pokrajinskim zakonima o nasleđivanju koji su doneti, uz samo jednu posebnost u st. 2 čl. 23, Zakona o nasleđivanju Bosne i Hercegovine i u st. 2. čl. 23, Zakona o nasleđivanju Crne Gore, u kojima je propisano da sud pri odlučivanju o povećanju naslednog dela bračnog druga pored ostalih zajedničkih kriterijuma uzme u obzir trajanje bračne zajednice. Do povećanja naslednog dela bračnog druga na račun naslednih delova srodnika drugog naslednog reda može doći pod sledećim predpostavkama:

a) Kada bračni drug konkuriše na nasleđe sa srodnicima-naslednicima drugog reda, i to sa bilo kojim između njih i bez obzira koliko ih je.

b) Potrebno je da bude ispunjen jedan osnovni moglo bi se reći prethodni uslov i to: da bračni drug nema nužnih sredstava za život. Ako nema dovoljno nužnih sredstava za život, čak ni kada dobija, kao naslednik, polovinu zaostavštine. Pri odlučivanju o pitanju da li bračni drug ima ili nema nužnih sredstava za život treba uzeti celokupnu imovinu bračnog druga, nezavisno od nasledno-pravnih ovlašćenja prema imovini umrlog bračnog druga — od zajedničke bračne tekovine do čije podele nužno dolazi u vezi smrti jednog bračnog druga. Ocena ispunjenja ovog uslova vrši se prema stanju u momentu smrti ostavioca — jednog bračnog druga. Mislimo da treba uzeti u obzir i potencijalne mogućnosti bračnog druga u budućnosti, posebno u skoroj budućnosti, računajući od momenta smrti ostavioca. Pri tome će se uzimati u obzir svi izvori prihoda koji bračnom drugu mogu pružiti nužna sredstva za život, a ne samo njegovu imovinu koju on ima u mome-

ntu delacije, koju dobija podelom zajedničke bračne tekovine i polovinu zaostavštine u datom slučaju. Naprimer: ako je bračni drug osiguran za slučaj smrti drugog bračnog druga s tim da će mu pripasti izvesno izdržavanje — ili fiksna suma odjedanput na osnovu tog osiguranja, to primanje može biti od značaja pri oceni da li bračni drug ima ili nema nužnih sredstava za život, ili bračni drug ima pravo na primanje iz socijalnog osiguranja, ili postojala realna mogućnost da se bračni drug zaposlji s obzirom na njegovu stručnu spremu, godine života i sl.

Zakon o nasleđivanju SR Slovenije (čl. 23) jedini ne postavlja nikakav prethodni uslov u pogledu imanja ili nemanja nužnih sredstava za život od strane preživelog bračnog druga, koji bi polagao pravo da se njegov nasledni deo poveća na teret naslednih delova srodnika, naslednika drugog naslednog reda. Međutim, kao i drugi zakoni i Zakon o nasleđivanju SR Slovenije određuje da će sud prilikom donošenja odluke da li uopšte ima osnova i mesta povećanju naslednog dela bračnom drugu uzeti u obzir sve okolnosti slučaja, naročito imovinske prilike, sposobnost za privređivanje i vrednost zaostavštine. Na taj način po zakonu SR Slovenije — i u tome je njegova specifičnost — daje se mogućnost na ovo povećanje svakom preživelom bračnom drugu a ne samo onom koji nema nužnih sredstava za život, a da li će do ovog povećanja doći, u kojoj meri i kome obliku to zavisi od odluke i ocene suda.

c) Povećanje se vrši na zahtev preživelog bračnog druga, a ne po službenoj dužnosti suda. Bračni drug da bi mogao uspešno postaviti zahtev za povećanje svog naslednog dela na račun srodnika — naslednika drugog naslednog reda, mora da dokaže da nema nužnih sredstava za život. Za slučaj da srodnici drugog naslednog reda spore da bračni drug nema nužnih sredstava za život, ostavinski sud uputiće na parnicu bračnog druga odnosno srodnika čije pravo smatra manje verovatnim, pri čemu će obično biti upućen bračni drug da dokaže opravdanost svog tvrđenja, sem kada se već u ostavinskom postupku pokazalo da je vrlo verotavno da bračni drug zaista nema nužnih sredstava za život²⁾.

Sud može dosuditi povećanje naslednog dela preživelog bračnog druga u drugom redu, samo ako je on podneo zahtev a ne i njegovi naslednici u njegovo ime jer u sudskoj praksi se smatra da se smrću preživelog bračnog druga gasi ovo pravo i ne prelazi na njegove naslednike. To znači smatra se da je lično pravo preživelog bračnog druga.³⁾

d) Posebno stav 2, čl. 28, Zakona o nasleđivanju i odgovarajućih propisa republika i pokrajina naglašavaju da sud u svakom pojedinom slučaju uzima u obzir kako imovinske prilike bračnog druga i ostalih naslednika srodnika u konkretnom slučaju koji se pojavljaju kao naslednici, tako i sposobnost za privređivanje bračnog druga i ovih na-

²⁾ Po pravilu se upućuje bračni drug na parnicu što se vidi iz brojnih sudskih odluka: rešenje Vrhovnog suda Jugoslavije, REV. 367/62 od 28. maja 1963, rešenje Vrhovnog suda AP Vojvodine, Rev. 256/58, od. 6.2.1959, rešenje Vrhovnog suda APV, Rev. 4/56, od 26. 6. 1956, itd.

³⁾ Rešenje Vrhovnog suda Jugoslavije Rev. 367/62, od 28. 5. 1963, Nasledno pravo u praksi, Beograd, 1975, str. 82.

slednika. Pri čemu vodiće se računa ne samo o postojanju ili nepostojanju pomenute nesposobnosti, nego i o stepenu delimične nesposobnosti za privređivanje ovih lica, a i stepenu i intenzitetu pa prema tome i rezultatima koji se mogu postići radom ovih lica ako su ona sposobna za privređivanje. Dakle, sud vodi računa o svim relacijama imovinskih stanja i sposobnosti za privređivanje bračnog druga i srodnika naslednika, pa bilo da su to roditelji ostavioca (jedan ili oba), bilo da su pobočni srodnici drugog naslednog reda. Prema tome, sud prilikom odlučivanja uzeće u obzir s jedne strane ukupne imovinske prilike bračnog druga, njegovu sposobnost za privređivanje, kao i njegove prilike za slučaj da dobije samo polovinu ili povećani deo zaostavštine, a s druge strane i imovinske prilike ostalih naslednika, njihovu sposobnost za privređivanje kao i njihove prilike da dobiju redovni deo ili samo umanjeni deo, vodeći računa o vrednosti zaostavštine kao celine. Ako je vrednost zaostavštine mala, tako da njeno dodeljivanje bilo kome od zainteresovanih lica ne bi imalo ozbiljnijeg imovinskog značaja, to će moći takođe, na primer, da utiče na sud da čak i celu takvu zaostavštinu dodeli bračnom drugu.

Sud može uzeti u obzir i sve druge okolnosti, naprimer, mogućnost da neko od više lica koja polažu pravo na nasleđe, a koja sva nemaju nužnih sredstava za život, može biti izdržavano od nekog drugog lica na kome leži takva zakonska obaveza izdržavanja. Prilikom odlučivanja o povećanju naslednog dela bračnog druga u određenim situacijama, došla bi u punoj meri do izražaja ideja individualizacije i prilagođavanja pravnog regulisanja pojedinih slučajeva konkretnim okolnostima i specifičnostima, ideja koja je mislimo i dovela do predviđanja izuzetaka. Razume se da to još više povećava značaj sudske odluke pri oceni opravdanosti odstupanja od pravila. To samo ukazuje na potrebu da sud ovim pitanjima posveti najveću pažnju.

e) Ukoliko su ispunjeni uslovi za povećanje naslednog dela bračnog druga, sud će u svakom konkretnom slučaju odrediti koji deo koga naslednika ima da bude umanjen u korist dela bračnog druga, pri čemu ova smanjenja ne moraju biti jednak za svakog sanaslednika — srodnika. Na taj način povećanje naslednog dela bračnog druga može teretiti delove sanaslednika — srodnika kako jednako, odnosno srazmerno, tako i nejednako, odnosno nesrazmerno. Tako sud može obuhvatajući delove svih ili samo nekih naslednika — srodnika, odrediti samo procenat umanjenja njihovih delova, odnosno procenat naslednog dela bračnog druga, ostavljujući da se takva odluka konkretizuje, kao većina odluka o rasporedu zaostavštine, u postupku deobe pokrenutom radi izvršenja te odluke. Sud može to povećanje odrediti na taj način što bi najpre odredio pojedine individualno određene stvari ili zbir stvari koje bi imale na ime povećanja da pripadnu bračnom drugu, ostavljujući da ostatak podele naslednici — srodnici.⁴⁾)

Odluku pak da cela zaostavština pripadne bračnom drugu, dakle uz uključenje svih srodnika drugog naslednog reda, sud može doneti

⁴⁾ Rešenje Okružnog suda Zagreb, Gž, 5462/55, od 29. 11. 1955, Naša zakonitost, br. 8/9 / 1956, str. 380.

samo ako je zaostavština (kao celina) u konkretnom slučaju tako male vrednosti da bi njenom podelom bračni drug zapao u tešku oskudicu.

b) Smanjenje naslednog dela

U drugom naslednom redu može doći do smanjenja naslednog dela bračnog druga u korist ostaviočevih roditelja (čl. 29, SZN, čl. 24, BiH, čl. 24, CG, čl. 26, M, čl. 24, Sl, čl. 24, Sr, čl. 19, K i čl. 25, V), ako oni ne bi imali nužnih sredstava za život. Bračni drug ne bi dobio polovinu zaostavštine, već manje, ili čak ne bi ništa nasledili zaostavštinu svog umrlog bračnog druga. A sve to pod sledećim uslovima:

a) Do smanjenja naslednog dela bračnog druga može doći samo ako on konkuriše na nasleđe sa roditeljima ostavioca, pa bilo sa oba ili sa jednim od njih. Prema tome nasledni deo bračnog druga ne može ni u kom slučaju biti smanjen u korist bilo kojih pobočnih srodnika — naslednika iz drugog naslednog reda.

b) Da bi došlo do smanjenja naslednog dela bračnog druga ukorist naslednih delova roditelja (ili samo jednog roditelja) potrebno je da roditelji nemaju nužnih sredstava za život. U pogledu ispunjenja ovog bitnog uslova važi mutatis mutandis, sve što je već rečeno o ovom uslovu u odnosu na bračnog druga kada on postavlja zahtev za povećanje svog naslednog dela. Međutim, i ovde će sud, donoseći svoju odluku uzeti u obzir i sve druge okolnosti konkretnog slučaja koji mogu biti od značaja za postizanje cilja kome se teži, tj. da se omogući povećanje naslednog dela roditelja onda kada je to nužno, ali da time ne budu oštećeni interesi bračnog druga. U pogledu ocene imovinskih prilika i sposobnosti za privređivanje roditelja, imovinskih prilika bračnog druga, odnosno naslednika-potomka roditelja i njihove sposobnosti za privređivanje, kao i vrednosti zaostavštine kao celine, važi mutatis-mutandis sve što je već rečeno za slučaj povećanja naslednog dela bračnog druga.

c) Povećanje naslednog dela roditelja može se vršiti samo na njihov zahtev, sud to ne vrši po službenoj dužnosti. Pri tome ovo povećanje naslednog dela može se vršiti bilo u korist oba roditelja bilo u korist samo jednog roditelja ostavioca. U tom slučaju razlikujemo tri situacije:

aa) Ako oba ostaviočeva roditelja žive zajedno i oba se pojavljaju kao naslednici, povećanje njihovog naslednog dela može se vršiti samo na račun, na teret naslednog dela bračnog druga, bilo delimičnim smanjenjem bilo celokupnim dodeljivanjem naslednom delu roditelja. Sud će ocenu svih uslova za povećanje, a posebno osnovanost uslova koji se odnosi da nemaju nužnih sredstava za život, vršiti imajući u vidu sve okolnosti u odnosu na oba roditelja. To zato što između roditelja kao bračnih drugova postoji zajednica života i obaveza uzajamnog pomaganja, tako da se nemože govoriti o „nemanju nužnih sredstava za život” na strani jednog roditelja sve dok drugi roditelj ima sredstva iz kojih se mogu obezbediti sredstva za tekuće potrebe njihove zajednice. Postoji mišljenje da ovo važi i za slučaj ako jedan

od roditelja neće i nemože (zbog nesposobnosti i nedostojnosti) u konkretnom slučaju da bude naslednik.⁵⁾ Ukoliko se ne bi primenilo ovo pravilo moglo bi se činiti zloupotrebe naročito davanjem izjave o odricanju od nasleđa jednog roditelja.

bb) Ako su oba roditelja u životu u momentu smrti ostavioca, ali je između njih trajno prestala zajednica života, onda povećanje naslednog dela može tražiti onaj roditelj koji nema nužnih sredstava za život, pod uslovom da zato ispunjavaju uslove. Za svakog posebno se ceni da li su ispunjeni traženi uslovi. Pri tome trajni prestanak zajednice života može nastupiti u sledstvu razvoda braka (što će najčešće biti slučaj) ali i bez toga ako je pokrenut postupak za razvod braka između roditelja ostavioca jer oni faktički žive odvojeno, raskinuvši svaki međusobni dodir, posebno ako je njihova zajednica trajno prestala. Sud u svakom konkretnom slučaju ceni da li je zaista u momentu smrti ostavioca bila prestala zajednica života između roditelja ostavica i da li se takva situacija ima okarakterisati kao trajna.

Ako su oba roditelja u životu, ali je zajednica života među njima trajno prestala, a samo jedan roditelj nema nužnih sredstava za život, onda on ima pravo da mu se poveća njegov nasledni deo. To povećanje se može vršiti kako na teret naslednog dela bračnog druga, tako i na teret naslednog dela drugog ostaviočevog roditelja. Pri tome ovo povećanje može obuhvatiti kako samo jedan deo drugog naslednika tako i celokupnu zaostavštinu, ukoliko je tako male vrednosti da bi njenom podelom roditelj čiji se nasledni deo povećava zapao u oskudicu. Povećanje naslednog dela jednog roditelja ne mora biti vršeno u jednakoj meri na teret naslednog dela bračnog druga i naslednog dela drugog roditelja, ne mora biti vršeno u jednakoj meri već to može biti u različitim iznosima na teret jednog, tj. bračnog druga i drugog, tj. roditelja, pa čak i na teret jednog od njih, dok bi drugi dobio puni iznos svog naslednog dela.

cc) Ako je samo jedan roditelj ostavioca u životu u momentu delacije, onda samo on (dakle, nikada ne i potomci drugog roditelja koji je umro) može zahtevati povećanje svog naslednog dela. Pri tome će se uslovi za udovoljenje zahtevu ceniti upravo s obzirom na njegovu situaciju u konkretnom slučaju. Ako sud utvrdi da roditelj ima pravo na povećanje svog naslednog dela bračnog druga, tako i na teret naslednog dela potomka drugog roditelja koji je umro pre ostavioca. To može biti i na teret sopstvenih potomaka roditelja koji ima pravo na povećanje.

d) Sud će na najpogodniji način odrediti oblik umanjenja naslednog dela bračnog druga, jednog od ostaviočevog roditelja ili potomaka tога roditelja, sve u korist povećanja naslednog dela oba roditelja odnosno jednog roditelja.

Nije isključena mogućnost da zahtev za povećanje naslednog dela bude opravданo istaknut od strane preživelog bračnog druga i jednog ostaviočevog roditelja, bilo da se oba roditelja ostavioca pojavljuju kao zakonski naslednici čija je zajednica života trajno prestala, ili jedan roditelj, ili potomci umrlog roditelja. Uz predpostavku da su i

⁵⁾ B. Blagojević, cit. delo, str. 167, kao i u članku „Ekonomski položaj naslednika i mogućnost odstupanja od zakonskog naslednog reda”, Arhiv, 1-2/61, str. 167.

bračni drug i jedan od ostaviočevih roditelja bez nužnih sredstava za život, može na zahtev jednog i drugog doći do povećanja njihovih naslednih delova na račun naslednog dela drugog roditelja, odnosno na račun naslednog dela potomka umrlog roditelja u smislu kako je to napred izloženo.

(3) Nasledno pravo dve ili više supruga

U našem pravu smatraju se punovažnim brakovi zaključeni u bivšoj Jugoslaviji, zatim za vreme NOB-a i posle oslobođenja ako su sklopljeni prema propisima koji su bili na snazi pre 6 aprila 1941. godine. Jedan od izvora bračnog prava u bivšoj Jugoslaviji bilo je šerijatsko pravo koje je dozvoljavalo poligamijski brak (jedan muškarac je mogao imati više žena). Pošto su takvi brakovi zaključeni prema propisima koji su bili na snazi u momentu zaključenja, to bračno zakonodavstvo u novoj Jugoslaviji ne može se retroaktivno primenjivati na već zaključene brakove.

Zakon o nasleđivanju SAP Kosva sadrži posebne propise o naslednom pravu dve ili više supruga iz ranije priznatih brakova (čl. 17, K). Savezni Zakon o nasleđivanju i ostali republički zakoni o nasleđivanju izničito ne sadrže propise o naslednom pravu dve ili više supruga. Međutim, postoji mišljenje da ova prava po naslednom pravu nadživelih dve ili više supruga ostavioca iz njegovih ranije priznatih brakova važi svakako bez obzira što to nije izričito rečeno u svim zakonima o nasleđivanju republika i pokrajina u našoj zemlji, pa je kao takvo primenjivano do sada u sudskoj praksi.⁶⁾

Prema Zakonu o nasleđivanju SAP Kosova čl. 17 kada ostavioca, nadžive dve ili više supruga iz ranije priznatih brakova, deo koji bi nasledila jedna supruga deli se na jednakе delove na sve supruge iz takvih brakova. Ovo pravilo važi bez obzira da li se takve supruge pojavljuju kao naslednice prvog ili drugog zakonskog naslednog reda, a pri čemu se osnovanost eventualnog povećanja ili smanjenja naslednog dela svake od takvih supruga ceni posebno i odvojeno. Broj ovih slučajeva relativno je mali. To su u pitanju oni slučajevi poligamijskih brakova koji su se mogli zaključiti u našoj zemlji prema šerijatskom pravu.

⁶⁾ B. Blagojević, cit. delo, str. 181, kao i u članku „Osnovne zajedničnosti i različitosti naslednih prava republike i autonomnih pokrajina u SR Srbiji”, Pravni život, br. 10/75, str. 31.

LE CONJOINT EN TANT QUE SUCCESEUR LÉGAL NORMAL
(Suite du numéro précédent)

R e s u m é

En continuant son exposé sur le conjoint en tant que successeur légal normal, l'auteur considère la position juridique et héréditaire dans le deuxième ordre du droit successoral. Cette position est expliquée par le traitement de ces questions: les personnes qui viennent en concours, la grandeur de la part héritière du conjoint et les droits successifs de deux ou plusierrs épouses. Dans la motivation des personnes de deuxième ordre de succession qui viennent en concours comme successeur du conjoint, l'auteur a donné un exposé comparatif des solutions de cette question dans nos lois des républiques fédérées et des provinces autonomes. On a constaté que le conjoint, en bonne règle, ne peut pas être le seul successeur du premier ordre de succession. L'auteur s'engage pour la solution par laquelle le conjoint, en bonne règle, doit exclure de la succession des autres descendants du défunt de la seconde parentèle, et seulement dans des cas exceptionnels, il partage la succession avec les autres parents du défunt d'après le droit de représentation.

On expose sur la grandeur de la part successorale du conjoint par le partage normal (fixe) et puis, par l'augmentation on la diminution de la part successorale. L'auteur expose en détail les conditions et il indique les spécificités et les différences dans les solutions législatives des républiques et des provinces.

Enfin, l'auteur considère le droit successoral de deux ou plusieurs épouses car dans notre droit sont estimés comme valables les mariages unis d'après le droit musulman dans l'ancienne Yougoslavie.

